

Analyysi

Kati Parkkinen, Ulla Timlin ja Arja Rautio

Neljä viestintätyyliä

Paikallislehti *Inarilaisen* koronaviestintä vuosina 2020–2021

Suomen ensimmäinen koronatapaus löydettiin tammikuun 2020 lopussa Inari-Utsjoen-turistialueelta Lapista. Se oli lähtölaukaus suomalaiselle COVID-19-työlle terveys- ja sosiaalisektorilla. Terveystieteiden toimialan ohella koronapandemia toi oman lisänsä muidenkin sektoreiden perustyöhön ja arkeen. Koko terveyskriisin ajan median vastuu on korostunut informaation välittämisessä niin Suomessa kuin maailmallakin.

Epidemiat ja pandemiat vaikuttavat dramaattisesti muiden muassa sosiaalisiin ja yhteiskunnallisiin rakenteisiin, lehdistöön ja tieteeseen (Jones 2021, 235). Koronapandemia oli paitsi julkisen sektorin terveyskriisi, myös sosiaalinen, taloudellinen ja poliittinen kriisi (Tong 2022). Menetetty ihmishenget, viruksen ennalta arvaamattomat leviämiset, toistuvat *lockdownit*, taloudelliset alamäet, työpaikkojen menetykset, arjen hallitsemattomuus ja epäonnistuneet rokotusponnistukset voivat jopa haastaa hallituksen legitimitettiin (Tong 2022; 147). Kriisi järkyttää sosiaalista järjestystä ja vaatii nopeaa interventiota (Meadows, Tang ja Zou 2022; Zhang 2022, 184). Tong (2022, 146) kysyykin, miten media voi auttaa yleisöä ymmärtämään koronapandemiaan liittyvää kieltä ja käsitteistöä sekä pandemiatilanteen luomia uusia elämisen olosuhteita, tuottaa käsitteellistä ja kontekstuaalista kehikkoa pandemiatilanteessa.

Epidemiat ja pandemiat vaikuttavat asenteisiimme, tarttuvien tautien hoitoihin ja niiden ehkäisyyn, hygieniapolitiikkaan ja jopa asumiseen ja muotiin kriisin aikana, mutta myös sen jälkeen. Kun on tutkittu aiempia epidemioita ja niistä selviytymistä, on havaittu, että keskeistä kulkutautien selättämisessä on ollut valita tieteeseen nojaamisen strategia ja luottaa viranomaisiin. Tämä toimintatapa on tuottanut immuniteetin edellisiin kulkutauteihin. (Jones 2021, 235.)

Koronapandemian aikana esiin nousivat samat kysymykset kuin edellistenkin pandemioiden aikana; kuinka paljon vapautta on uhrattava erilaisten rajoitusten muodossa yhteisen hyvän eteen? Hallinnoidaanko rokotuksia ja hoitoja oikeudenmukaisesti? Mitkä pandemian puolet median pitäisi nostaa erityisesti esille ja huomion kohteeksi? (Jones 2021, 236.)

Uusien tutkimusten mukaan media seurasi, tuki, oikeutti, kyseenalaisti, kritisoi ja vaikutti päätöksentekoon pandemian eri vaiheissa. Kun ihmiset etsivät syitä ja määritelmiä, syy- ja seuraussuhteita, sopeutusstrategioita – ja kun ilmenee sosiaalisia odotuksia eri sidosryhmiltä ja eri organisaatioiden vastuut nousevat esiin – tarvitaan

kriisiviestintää. Kriisiviestinnässä on kyse tiedon keräämisestä ja käsittelystä. (Meadows, Tang ja Zou 2022.) Tällöin ihmiset voivat katsoa mediaa moninkertaisesti enemmän oppiakseen, selittääkseen ja tulkitakseen muuttunutta tilannetta ja ympäristöä (Zhang 2022, 185; Ghode 2020; Perreault, Perreault ja Maares 2022, 365).

Ihmisillä on tapana valita erityisiä näkökulmia, kun he tulkitsevat tietoa ja liittävät sitä olemassa olevaan maailmankuvaansa. Tämä on tarpeellista, jotta voimme hahmottaa todellisuutta ja luoda käsityksen muuttuneesta tilanteesta. Näin ymmärrämme eri tahojen ja eri ihmisten vastuuta, henkilökohtaisia intressejä sekä konflikteja eri ryhmien ja ihmisten välillä. (Zhang 2022; 185) Aiempien tutkimusten (Jones 2021; Tong 2022; Ghode 2020; Meadows, Tang ja Zou 2022; Zhang 2022; Perreault, Perreault ja Maares 2022) mukaan näyttää ilmeiseltä, että median rooli on keskeinen yhteiskunnassa ja myös yksittäisten ihmisten elämässä etenkin kriisiolosuhteissa.

On tärkeää tarkastella koronaviestinnän luonnetta globaalien tason lisäksi myös kansallisesti ja alueellisesti. Suurin osa korona-ajan mediatutkimuksesta on keskittynyt digimedian analysointiin ja kvantitatiiviseen tutkimukseen tekoälymetodeineen (Ghode 2020; Meadows, Tang ja Zou 2022; Hong ja Zhang 2020). Tarvitaan kuitenkin myös perinteisen median ja printtimedian analyyskejä sekä kvalitatiivispainotteista tutkimusta, jotta päästään sen suuren median käyttäjäryhmän jäljille, joka edelleen suosii perinteisiä mediakanavia.

Printtimuotoinen koronaviestintä pohjoisessa Lapissa: aineisto ja menetelmät

Tämän media-analyysin tarkoituksena oli selvittää kerran viikossa ilmestyvästä paikallislehti *Inarilaisen* paperiversiosta, millaisena ilmiönä korona näyttäytyi Inari-Utsjoen-alueella vuosina 2020–2021 pohjoisessa Lapissa. *Inarilainen* on alueen keskeinen media, joka välittää paikallisuutisia, kansallisia uutisia sekä esimerkiksi järjestöjen ilmoituksia ja kunnan tiedotteita. Tarkastelun kohteena oli nimenomaan paikallislehti, joka toisaalta on keskeinen uutisten välittäjä alueella, ja joka toisaalta tekee näkyväksi Tunturi-Lapin ilmapiiriä ja kulttuuria alueen väestöstä nousevien juttujen kautta.

Alueella on yhteistä rajaa myös Norjan ja Venäjän kanssa, ja perinteisesti rajayhteisö on tottunut toimimaan yli valtionrajojen. Aineistosta etsittiin, miten koronasta viestittiin Suomessa, ja erityisesti Tunturi-Lapissa, millaista oli kirjoittelun tyyli ja mistä näkökulmista koronaa käsiteltiin. *Inarilainen* on perustettu vuonna 1998. Sen levikki-alueita ovat Inari ja Utsjoki, ja lehti tavoittaa 75 prosenttia alueen lukijoista. *Inarilaisessa* työskentelee viisi henkilöä.

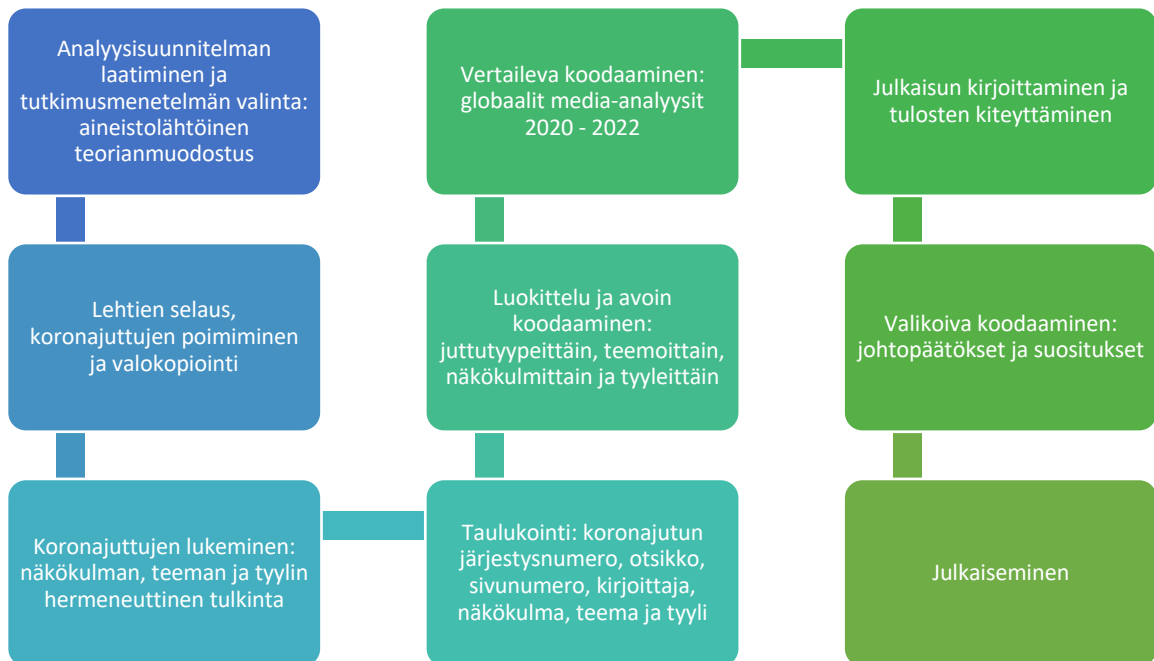
Ensimmäiseksi kaikki vuosien 2020 ja 2021 *Inarilaisen* paperilehdet käytiin läpi; niitä oli kaiken kaikkiaan 101 kappaletta. Näistä lehdistä seulottiin korona-aiheiset, suomenkieliset jutut, joita oli 207 kappaletta. Analyysi tehtiin vuoden 2022 maaliskuun aikana. Koronajutut löydettiin selaamalla lehdet läpi otsikko-, ingressi- ja kuvatekstitalalla. Mikäli näissä käsiteltiin koronaa, poimittiin lehtijuttu mukaan analyysiin. Tämän lisäksi silmäiltiin myös leipätekstit seulonnan onnistumisen tukemiseksi. Korona-sana ei yksin vielä riittänyt siihen, että juttu seulottiin mukaan analyysiin. Kun sana esiintyi leipätekstissä useammin kuin kerran ja jutun lukemisen jälkeen varmistuttiin sen käsittelevän koronailmiötä, otettiin juttu mukaan analyysiin. Analyysi *Inarilaisen* koronauutisoinnista tehtiin vain suomenkielisille lehtijutuille kielitaidollisista syistä. 13 saamenkielistä koronajuttua jätettiin tarkastelun ulkopuolelle.

Seuraavaksi *Inarilaisen* koronajutut taulukoitiin: merkittiin koronajutulle järjestysnumero, ilmestymispäivämäärä, sivunumero, kirjoittaja ja otsikko sekä vain vähän tulkintaa vaativat tekijät eli jutun teema ja jutun näkökulma. Teemalla tarkoitetaan jutun aihealuetta yleisellä tasolla ja näkökulmalla sitä, kenen äänellä jutussa puhutaan.

Lopuksi taulukoitiin tulkintaa vaativa jutun tyyli. Tässä viimeisessä vaiheessa analysoitiin *Inarilaisen* koronajuttuja tarkemmin ja annettiin jokaiselle jutulle kolme määrettä kuvaamaan sitä, millainen, minkä luonteinen, minkä henkinen ja minkä tyylinen juttu on kyseessä. Tyyli määriteltiin kolmella adjektiivilla.

Tyyliä kuvaavien adjektiivien luokittelussa käytettiin aineistolähtöisen teorianmuodostuksen (*Grounded Theory*) menetelmää (Breakwell ym. 2006), jonka pohjalta saatiin neljä pääkategoriaa eli pääasiallista viestintätyyliä. Aineistolähtöisen teorianmuodostuksen menetelmässä verrataan tutkimuksessa saatuja kategorioita olemassa oleviin tutkimustuloksiin ja niissä esiintyviin kategorioihin ja luokkiin (Breakwell ym. 2006). Tutkimusprosessi on kiteytetty kuvioon 1.

Kuvio 1. Tutkimusprosessin kuvaus.

Analyysin taustatietoa ja tuloksia: koronajuttujen määrät ja lajit

Paperilehti *Inarilaisen* korona-aiheisista jutuista suurin osa ilmestyi maaliskuun ja kesäkuun välisenä aikana vuonna 2020, jolloin suomenkielisiä koronajuttuja ilmestyi 138 kappaletta. Tämä oli kaksi kolmasosaa tarkastelujakson 2020–2021 kaikesta *Inarilaisessa* ilmestyneestä koronakirjoittelusta.

Kun tiheimmillään koronajuttuja ilmestyi *Inarilaisen* paperiversiossa keskimäärin 35 kappaletta kuukaudessa maaliskuun 2020 ja kesäkuun 2020 välisenä aikana, niin tavanomainen tahti korona-ilmistä kirjoittamiselle vuosina 2020 ja 2021 oli alle kymmenen juttua kuukaudessa. Korona valtasi alaa lähes kaikissa juttutyypeissä pääkirjoituk-

sista kolumneihin, hartauskirjoituksiin ja runoihin. Eniten tarkasteluajankohtana ilmestyi tiedote-tyyppisiä koronajuttuja. Kaikista 207 koronajutusta tällaisia oli 30 prosenttia eli 63 kappaletta. Joukossa oli muiden muassa kuntien, yritysten ja viranomaisten tiedotteita. Tarkemmin koronajutut on luokiteltu juttutyypeittäin seuraavasti.

Taulukko 1. Inarilaisen paperiversion koronajutut vuosina 2020–2021 juttutyypeittäin.

Juttutyypä	Kappaletta	Osuus
Tiedotteet	63	30 %
Artikkelit, analyysit ja raportit	26	13 %
Uutiset	22	11 %
Kolumnit, kommentit ja jälkikirjoitukset	21	10 %
Pääkirjoitukset	16	8 %
Ilmoitukset	14	7 %
Henkilökuvat ja haastattelut	13	6 %
Gallupit	7	3 %
Hartauskirjoitukset	7	3 %
Mielipidekirjoitukset ja lukijan kuvat	7	3 %
Kansijutut	6	3 %
Runot ja laulut	5	2 %
YHTEENSÄ	207	100 %

Inarilaisen koronauutisoinnissa keskityttiin erityisesti arjen kuvaamiseen

Hieman alle kolmannes kaikista *Inarilaisessa* vuosina 2020 ja 2021 ilmestyneistä koronajutuista liittyi terveenä pysymiseen ja sairastamiseen. Näissä jutuissa kirjoitettiin koronarajoituksista ja niiden vaikutuksista, karanteenista sekä koronatestauksesta ja koronarokotuksista. On tutkittu (Meadows, Tang ja Zou 2022), että ohjaava tieto auttaa vähentämään ahdistusta ja stressiä, kun yleisölle kerrotaan julkisesti, miten kriisissä toimitaan. Sopeuttava tieto auttaa yleisöä käsittelemään kriisin synnyttämää psykologista stressiä, ja juuri tällaisesta ohjaavasta tiedosta koostui siis noin kolmannes *Inarilaisen* koronaviestinnästä.

Inarilaisen koronajutuissa nousi voimakkaasti esiin pohjoisen ihmisen elämäntapa ja arki. Näistä heijastui elämänmakuisuus ja ihmisuus, voimavarat ja terveelliset elämäntavat korostuivat. Teksteissä myös harrastukset ja ihmissuhteet olivat keskiössä. Kaiken kaikkiaan lähes viidennes *Inarilaisen* koronajutuista keskittyi kuvaamaan tällaista ihmisten arkea ja elämäntyyliä. Empaattinen kohtaaminen määritteli Stewartin (2022, 235) viestintäalalle sijoittuvassa tutkimuksessa asettautumiseksi toisten saappaisiin, heidän maailmansa ymmärtämistä heidän näkökulmastaan. Tätä kutsutaan hänen mukaansa myös empaattiseksi olemisen tavaksi ja läsnäoloksi. Voidaan

väittää, että *Inarilainen* pyrki korona-aikana 2020–2021 kohtaamaan lukijansa empaattisesti juuri alueensa ihmisten näkökulmasta käsin, asettautumalla heidän asemaansa.

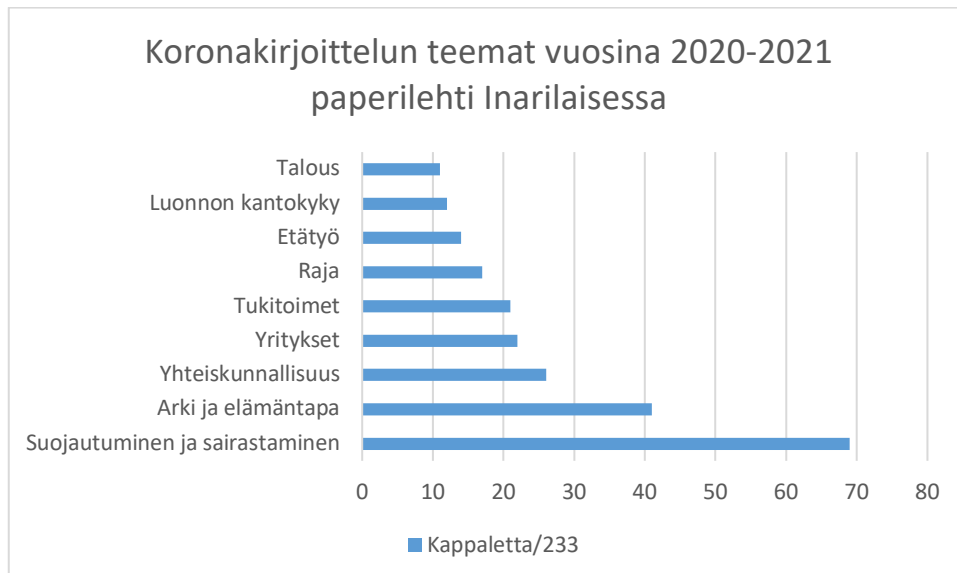
Yhteiskunnallisia teemoja käsitteleviä koronakirjoituksia oli *Inarilaisessa* melkein viidennes kaikesta koronakirjoittelusta. Tällaisesta teemasta viestittiin esimerkiksi erilaisten tilannekatsausten, koronavaikutusten arvioimisen, taloudesta kirjoittelun ja vaikkapa vaalitiedotuksen välityksellä. Perspektiivin luominen – niin menneeseen kuin tulevaankin – oli näissä teksteissä keskeistä.

Koronapandemian hätään syöksemien ihmisten ja yhteisöjen auttamiseen ja apua tarvitsevien ihmisten ja yhteisöjen tukemiseen liittyvää kirjoittelua julkaistiin *Inarilaisessa* paljon. Jutuissa käsiteltiin esimerkiksi vähävaraisten auttamista, sosiaalisia palveluita, lomautuksia ja työttömyyttä. Kaikista koronajutuista joka kymmenes luokiteltiin tällaisiksi avun tarjoamista ja avun tarvetta käsitteleviksi kirjoituksiksi.

Raja, ulkomaat, yhteistyö ja syrjintä muodostivat oman erityisen aihekokonaisuutensa, jota *Inarilaisessa* käsiteltiin koronailmiötä kuvattaessa vuosina 2020 ja 2021. Pohjoisessa Lapissa sijaitsee valtioiden rajoja ja useita kansallisuksia. Tämä vaikutti omalla tavallaan koronatoimien toteuttamiseen ja toisaalta koronatoimet vaikuttivat erityisellä tavalla rajayhteisöön. Kaikista teemoista rajaa ja monikansallisuutta käsittelevät jutut muodostivat 7 prosenttia.

Oikeudenmukaisuutta ja kohtuutta erityisesti luontoa kohtaan käsiteltiin 6 prosentissa *Inarilaisen* koronateksteistä. Tällainen luontoystävällisyys tuli esiin niin iäkkäämpien kuin nuorempienkin ajatuksissa. Näissä kirjoituksissa koronaa käsiteltiin ikään kuin luonnonilmiönä, jolla on oma paikkansa ja tehtävänsä. Etätyötä, -koulua ja -opiskelua kuvattiin *Inarilaisessa* suhteellisen paljon vuosina 2020 ja 2021. Lähes joka kahdeskymmenes koronajuttu kuului tähän teemaan.

Kuvio 2. Koronakirjoittelun teemat vuosina 2020–2021 paperilehti *Inarilaisessa*.

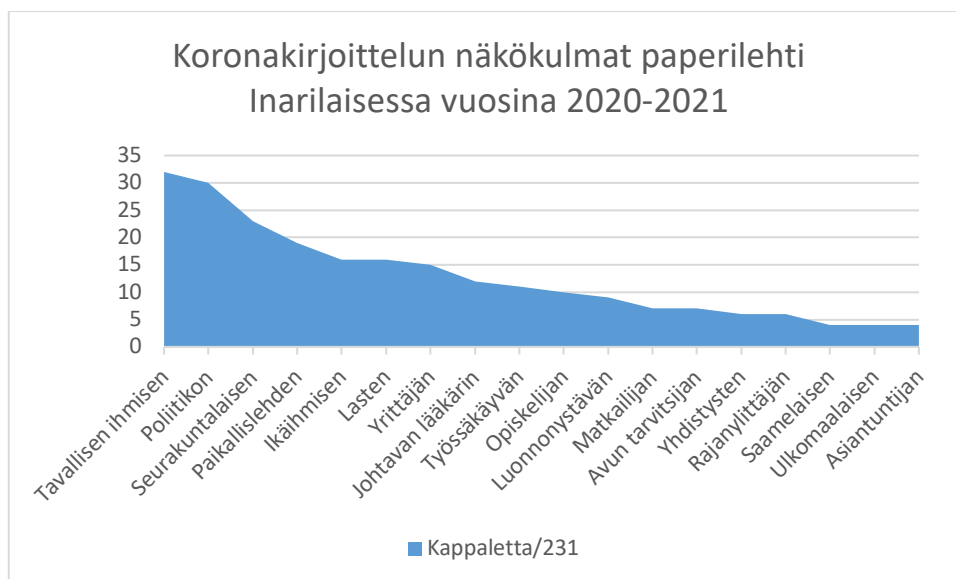

Koronakirjoitusten näkökulmissa mukana myös ikäihmisten ääni

Korona-ilmioistä, kuten kaikesta muustakin, voi viestiä monista erilaisista näkökulmista käsin. Kuka milloinkin puhuu, kuvaa tai kirjoittaa, vaikuttaa siihen, millaisena viesti ja sanoma koetaan. Kyse on jutun näkökulmasta ja tyylistä. Näkökulmien runsaus viestii myös demokratiasta ja moniäänisyydestä. Sen pääsevätkö kaikki äänet kuuluviin, ratkaisevat usein media ja viestintävälineet. Ja toisaalta median rooli on keskeinen siinä, saavatko enemmistöjen ja vähemmistöjen äänet demokratiassa todella riittävästi tilaa. *Inarilaisen* koronauutisointi vuosina 2020 ja 2021 oli näkökulmiltaan monipuolinen. Jatkossa ilmoitetut prosentit kuvaavat kyseisen näkökulman osuutta kaikista (100 %) *Inarilaisen* koronaviestinnässä esiintyneistä näkökulmista.

Koronajutuista monet (14 %) oli kirjoitettu niin sanotun tavallisen ihmisen sanoin. Tavallisia olivat esimerkiksi lappilaisen, kuntalaisen, äänioikeutetun, pankkiasiakkaan, jätehuollon asiakkaan, kirjaston asiakkaan tai muun palvelun käyttäjän näkökulmat. Vastaavasti poliitikoiden ja kuntapäätäjien sekä kuntajohtajien näkökulmat nousivat selkeästi esille (13 %). Myös eri seurakuntien näkökulmista kirjoitettiin ahkerasti (10 %). Koska kysymys on mediasta ja paikallislehdessä, ei ole yllättävää, että myös päätoimittaja ja toimittaja kirjoittivat paljon korona-ajatuksistaan ja näkemyksistään (8 %).

Kuvio 3. Koronakirjoittelun näkökulmat *Inarilaisessa* vuosina 2020–2021.

Saamelaisalueella ilmestyvän *Inarilaisen* koronajutuista 7 prosenttia katseli maailmaa ikäihmisen silmin. Erityisesti espanjantaudilta suojautumisen keinot ja vanhat perimätietona kulkeneet elämänviisaudet välittyivät lukijalle. Yhtä lailla korona-ajan lehtijuttuja oli *Inarilaisen* printtiversiossa laadittu lasten, nuorten ja heidän vanhempiansa sekä perheiden näkökulmasta (7 %). Etäkoulu ja -opiskelu sekä perheen ja korona-ajan työskentelyn yhteen sovittaminen saivat paljon palstatilaa.

Monissa lehtijutuissa kuului yrittäjien ääni (6 %): esimerkiksi matkailuyrittäjien ja rajakauppiaiden äänet. Myös johtava lääkäri viesti korona-aikana (5 %) tiedottaen esimerkiksi uusista ohjeista ja raportoiden tilanteesta sekä myötäeläen ja kannustaen kuntalaisia korona-arjessa ja käytännöissä.

Inarilaisessa nostettiin esiin erilaisia ammatteja ja tehtäviä ja niiden korona-arkea (5 %). Esimerkiksi rajakomppanian päällikköä, hoivajohtajaa, diakoniatyöntekijää, insinööriä, pappia, opettajaa ja ohjelmistotyöntekijää haastateltiin, tai sitten näkökulma tuli esiin kolumneissa, joissa kirjoittajana toimi esimerkiksi tutkija. Myös oppilaitosten arkea tuotiin esille opettajien, opiskelijoiden, koululaisten ja rehtorien näkökulmista (4 %) käsin.

Luontoa lähellä olevan lappilaisen, esimerkiksi kalastajan, retkeilijän, kuntoilijan tai muun luonnonystävän katsantokanta vilahteli (4 %) korona-ajan 2020–2021 teksteissä. Muita esiin nousseita näkökulmia olivat yhdistysten ja seurojen (3 %), erilaisten avun tarvitsijoiden (3 %), sekä matkailijoiden (3 %), rajanylittäjien (3 %), saamelaiden (2 %) ja ulkomaalaisten (2 %) näkökulmat.

Koronakirjoittelun tyyleissä painottuivat yhteiskunnallisen perspektiivin luominen ja ihmisten voimaannuttaminen

Yleisesti voidaan sanoa, että *Inarilaisen* koronajutut olivat aineistolähtöisen teorianmuodostuksen menetelmällä toteutetun luokittelun perusteella pikemminkin selvästi enemmän myönteisiä ja rakentavia kuin kielteisiä ja hajottavia. Kun mennään tarkemmalle tasolle, juttujen tyyli voidaan luokittelu- eli koodaamisprosessin perusteella jakaa neljään viestintätyyliin:

- 1) yhteiskunnallisen viestinnän monipuolinen tyyli, joka on keskusteleva, pohtiva ja perspektiiviä luova (34 %);
- 2) ihmisläheisen viestinnän positiivinen tyyli, joka on voimaannuttava, optimistinen ja elämänmakuinen (29 %);
- 3) viranomaisviestinnän neutraali tyyli, joka on tiedottava, ilmoittava ja asiallinen (21 %) ja
- 4) realistisen viestinnän kriittinen tyyli, joka on ristiriitainen, maltillinen ja maalaisjärkinen (15 %).

Vahvimmin *Inarilaisessa* näkyi yhteiskunnallinen tyyli, joka on vertaileva, oppoiva, historiaan ja kirjallisuuteen nojaava, taloudellinen, ratkaisuhakuinen, suuntaa näyttävä, kulttuuriorientoitunut, yhteisöllinen, kehittämishenkinen, muisteleva, ennustava, tulevaisuuskeskeinen, laaja-alainen, juureva, maailmanpoliittinen, ideoiva, eettinen, avartava ja kantaa ottava. Nämä ovat juuri niitä adjektiiveja, joita jutuille annettiin tyylin määrittämiseksi. Ne on lueteltu tässä tutkimuksen läpinäkyvyyden helpottamiseksi. Tällaisia yhteiskunnallisen tyylin mukaisia lehtijuttuja olivat esimerkiksi: Jukka Keskitalon ”Piispan pääsiäistervehdys” (9.4.2020), Jaakko Peltomaan ”Korona-talven päiväkirja, osa 6” (22.4.2020), Markus Mustajärven ”Koronan jälkeiseen aikaan” (6.5.2020), Vesa Luhtan ”Tätä et olisi halunnut kuulla” (17.3.2021) sekä ”Korona opettaa” (6.10.2021) ja Jaakko Peltomaan ”Eihän se korona kaikkia tapa” (3.6.2021).

Ihmisläheinen tyyli oli *Inarilaisen* paperilehdessä toiseksi vahvin. Siinä keskeistä on toiveikkaus, energisyys, rohkaiseminen, luottamus, huolehtiminen, kannustus, innostuneisuus, eteenpäin meneminen, huumori, rauhallisuus, ylpeys, sydämellisyys, lämpö, viisaus, yritteliäisyys ja kepeys. Moni juttu *Inarilaisessa* pyrki voimaannuttamiseen. Tällaisia voimaannuttavia ihmisläheisen tyylin lehtijuttuja olivat esimerkiksi: Anja Karhulan ”Uskallanko luottaa?” (18.3.2020), Jaakko Peltomaan ”Päivät ovat kuluneet hiihtäen, kävellen ja hyvin syöden” (22.4.2020), ”Koronakevät muutti yritysneuvojan työpäivät” (29.4.2020) ja ”Työpaikalla korona-aikana, osa 5” (27.5.2020), Ville Vaaralan

”Korona ei yrittäjähenkä hetkauta” (9.9.2020) sekä Gallup: ”Miten suhtaudut koronarokotuksiin” (9.12.2021).

Viranomaisviestintätyylillä kirjoitetut jutut ovat sävyltään ohjeistavia, informoivia, määrääviä, referoivia, selkeitä, velvoittavia, vastuuntuntoisia, selittäviä, varoittavia, kehottavia ja muistuttavia. Tässä muutamia esimerkkejä *Inarilaisen* neutraalin asiallisesta viranomaisviestintätyylisestä kirjoittelusta: Toni K. Laineen ”Riskiryhmien suojeleminen on nyt jokaisen inarilaisen tehtävä” (25.3.2020), Jari Haaviston ”Toimitaan viisaasti ja suojaudutaan” (1.4.2020), Jaakko Peltomaan ”Koronatestin voi tehdä Ivalon terveyskeskuksessa” (17.6.2020) ja Outi Liisanantin ”Johtavan lääkärin terveiset” (4.11.2020).

On huomattava, että harva juttu oli tyyliltään pelkästään yhdenlainen, vaan kirjoittelussa saattoi olla mukana monenlaista tyyliä saman jutun sisällä. Erityisesti realistisen tyylin koronaviestintään kuului erilaisia, usein ristiriitaisiakin tyylejä samasta aiheesta. Monesti tällaisessa tyyliissä korostuivat toisiinsa nähden ristikkäiset näkemykset, arvot ja uskomukset.

Kuvaavia sanoja realistisessa viestintätyylissä ovat arkinen, käytännöllinen, harmistunut, realistinen, huolestunut, rehellinen, stressaantunut, toiminnallinen, haieka, jännittänyt ja kankea. Tätä tyyliä esiintyi *Inarilaisen* koronauutisoinnissa vähiten. Esimerkkejä tällaisista realistisella tyyllillä kirjoitetuista jutuista ovat vaikkapa: Jaakko Peltomaan ”Onneksi älysin varata lukemista kotiin” (1.4.2020), Kaisa Juuson ”Vapaa liikkuvuus Norjan ja Suomen rajalle palautettava pikimmiten” (27.5.2020), Vuokko Tieva-Niittyvuopion ”Ajatuksia ja kuulumisia Utsjoelta kesäkauden vaihtuessa virallisesti syksyyn” (3.9.2020) ja Toni K. Laineen ”Poikkeusajoista kohti parempaa” (7.1.2021).

Juttujen tyyli voidaan tämän analyysin perusteella jakaa siis neljään viestintätyyliin: viranomaisviestinnän, ihmisläheiseen, yhteiskunnalliseen sekä realistiseen tyyliin. Jaottelua voidaan verrata kansainvälisissä tutkimuksissa löydettyihin korona-ajan viestintätyyleihin.

Edellä esiteltyjä tyylejä ei voi asettaa paremmuusjärjestykseen, sillä kaikilla jutuilla ja tyyleillä on paikkansa ja roolinsa. *Inarilaisessa* esiintyvä kirjoittelu ei merkittävästi muuttunut koronailmiön edetessä tai kehittyessä; samat viestintätyylit säilyivät läpi tarkastelujakson. Tutkimus kuvaa pikemminkin tyylien osalta koronakirjoittelua kokonaistasolla *Inarilaisen* paperilehdessä vuosina 2020 ja 2021, ei yksittäisiä juttuja.

Johtopäätökset ja yhteenveto

Mitä tämän media-analyysin laatuun tulee, voidaan sitä pitää luotettavana kuvaamaan koronaviestintää kokonaistasolla tarkasteluun valitussa mediassa ja valitulla alueella.

Sen sijaan yksittäisistä lehtiartikkeleista tuskin voidaan tulkita aina, millaisella viestintätyylillä se on kirjoitettu. Kaikki tunnistetut koronajutut valokopioitiin tutkimuskäyttöä ja tarkempaa analyysiä varten. On kuitenkin mahdollista, että jotkut koronajutut huolellisuudesta huolimatta saattoivat mennä ohi seulan. On muistettava, että tyylin määrittämisessä käytettiin *tulkintaa*, jolloin arvion sekaan saattoi liueta väistämättä hiukan subjektiivisuutta. Tulkitsijan tausta ja nykytilanne voivat vaikuttaa analyysin lopputulokseen, minkä tunnistaminen on olennaista tutkimuksen riippumattomuuden ja luotettavuuden kannalta (Breakwell ym. 2006). Esimerkiksi yhden tämän analyysin kirjoittajan edellinen media-alaa koskeva, positiiviseen psykologiaan pohjaava muutosjohtajuuden tutkimusteema voi vaikuttaa tyylien analysointiin, ja vastaavasti muiden

kirjoittajien arktisia vähemmistöjä koskeva tutkimusnäkökulma heijastua tulosten tulokintaan.

Tämä analyysi käsitteli sitä, millaiset näkökulmat pandemiaan nostettiin esille *Inarilaisessa* ja millä tyylillä. Toisaalta mediakatsauksessa tarkasteltiin koronaviestintää myös kartoittamalla *Inarilaisen* luomaa kontekstuaalista kehikkoa pandemialle. Analyysissä huomio kiinnitettiin *Inarilaisen* printtiversioon siitä syystä, että digimedian koronaviestintää analysoidaan jo laajasti maailmalla (Ghode 2020; Meadows, Tang ja Zou 2022). Paperilehtiä lukevat erityisesti ikäihmiset ja tämä kohderyhmä valikoitui mielenkiinnon kohteeksi, koska ikäryhmän rooli tutkimuksissa on jäänyt vähemmälle huomiolle (Ghode 2020; ks. Varjakoski 2023). Paperilehteen keskittyminen rajasi analyysin laajuutta, ja mahdollisti erityisen suomalaisen alueen tarkastelun korona-aikana.

On muistettava, että *Inarilaisen* ilmestymisalueella sijaitseva Utsjoki on ainoa kunta Suomessa, jossa yli puolet väestössä on saamelaisia. Inarin kunta on Suomen ainoa nelikielinen kunta, jonka virallisia kieliä ovat suomi, inarinsaame, koltansaame ja pohjoissaame. Tämän katsauksen rajoituksena voidaan pitää sitä, että kolmesta seuloittua saamenkielistä koronajuttua jäi analyysin ulkopuolelle kielitaidollisista syistä. Kuitenkin kokonaisuuden kannalta määrä on pieni verrattuna suomenkielisiin 138 koronajuttuun. Useat seuloitut saamenkieliset jutut oli käännetty myös suomen kielelle, ja tulivat näin sisältönsä puolesta huomioiduiksi. On huomionarvoista, että saamenkielistä koronakirjoittelua ja saamelaisia käsitteleviä koronajuttuja oli kuitenkin vähän – vain kaksi prosenttia kaikista koronauutisoinnista. Radion ja television ohella saamenkielistä tiedotusta tulisi olla enemmän myös painetussa lehdessä. Tässä media-analyysissä otettiin mukaan lehdessä julkaistu koronaan liittyvä paikallinen viestintä, joka oli kohdennettu kunnissa asuville ihmisille ja näin ollen tavoitti yleisesti kuntalaiset.

Inarilaiseen kurkistaminen avasi monia asioita niin käynnissä olevien tutkimushankkeiden kuin jatkotutkimuksenkin kannalta. Se vahvisti myös alueella aiemmin toteutettujen haastattelujen alustavia tuloksia korona-aikana selviytymistä vahvistavista ja heikentävistä tekijöistä sekä alueen erityispiirteistä ja tiedotuksesta. Valikoiva journalismi on Caswellin (2022) mukaan portinvartijan roolissa toimimista. Tällaisessa journalismissa toiset tarinat ovat tärkeämpiä kuin toiset, ja journalistien mielestä tärkeämät tarinat saavat palstatilaa.

Kun vedetään yhteen analyysin tuloksia *Inarilaisen* arvoista, voidaan paperilehteä väittää ratkaisuhakuiseksi, voimaannuttavaksi ja empaattiseksi alueelliseksi vaikuttajaksi, koska jutuissa korostuivat yhteiskunnallinen ja ihmisläheinen tyyli. Näyttää siltä, että lehti pyrki omalta osaltaan faktoittamalla kertomaan paikallisen ihmisen tarinaa tukeakseen lukijoita ilmestymisalueellaan (Hong ja Zhang 2020; Perreault, Perreault ja Maares 2022).

Pandemia-ajan koronaviestintää on tutkittu lähinnä digimedian näkökulmasta; median käyttöön keskittyy pääasiassa nettiin (Ghode 2020; Hong ja Zhang 2020). Mitä nuoremasta ihmisestä on kysymys, sitä todennäköisemmin hän kuluttaa lähinnä digimediata, toteaa Ghode (2020, 1–6). Suomessa ja globaalistikin on kuitenkin suuri joukko ikäihmisiä, jotka seuraavat lähinnä vain tv-mediata sekä paperilehtiä. Tästä näkökulmasta käsin tämä analyysi oli erityisen perusteltu.

Median vastuu kriisiolosuhteissa nousee entistä selvemmin esiin tässä tutkimuksessa, aivan kuten kansainvälisestikin on todettu. Tiedolla ja kriisiviestinnällä on olennainen merkitys kriisiolosuhteissa. Tiedon välitystapa vaikuttaa siihen, kuinka median käyttäjä osaa käsitellä saamaansa informaatiota, kuinka hän pystyy jäsentämään sitä

ja tekemään sen pohjalta tulkintoja maailmasta. Tällöin viestintätyylillä on erityisen painava asema siinä, kuinka sanoma otetaan vastaan, ja kuinka viestinnällä saadaan toivottuja vaikutuksia aikaan. Tämä pohjoissuomalaista koronaviestintää käsittelevä media-analyysi pyrki yksityiskohtiin keskittymällä lisäämään media-alan tietoisuutta siitä, miten viestintä vaikuttaa yksittäisen ihmisen elämään erityisen vahvasti kriisiaikoina, ja sitä kautta koko yhteiskuntaan.

Inarilaisen koronajuttuja läpikäydessä nousi näkyville muutos, mitä ihmisten arjessa ja elämässä - maailmassa ja yhteiskunnassa - on viime vuosina tapahtunut. Muutokset yksilöiden työelämän ja vapaa-ajan, ihmissuhteiden ja arjen käytännöissä, ja myös yhteisön tasolla, ovat olleet suuria, aivan kuten Jones (2020), Tong (2022) ja Meadows, Tang ja Zou (2022) argumentoivat. Samalla käsityksemme siitä, millaisessa tiedotus-, viestintä- ja mediaympäristössä tällä hetkellä elämme ja toimimme, kirkastuvat. Kun tunnistetaan, kuinka olosuhdemuutokset, kuten esimerkiksi koronapandemia, vaikuttavat ihmisten arkeen, media voi osaltaan viestinnällään ja viestintätyylillään tukea yhteiskunnan eri toimijoita ja yksilöitä.

Lehtikatsauksen aikana syntyi mielenkiintoinen idea jatkotutkimukseksi. Jatkotutkimuksen kohteena olisivat ikäihmisten arvot ja heidän mukanaan kantama demokrationäkemyks. Tutkittaviin teemoihin voisivat kuulua: 1) raha; kuluttaminen, tavarat, palvelut ja säästäminen, 2) elämänarvot; politiikka, perhe, lasten kasvatusta, työ, vapaa-aika, rauha ja sopu, 3) terveys; ruoka, liikkuminen, mieluisa tekeminen, läheiset ihmiset ja lepo sekä 4) yhteenkuuluvuus; osallistuminen päätöksentekoon, talkootyö ja yhteisön tunnustus. Teemat ja tutkimusaihe syntyivät *Inarilaisessa* esiintyneiden ikäihmisten henkilökuvioiden ja muiden ikäihmisten näkökulmasta laadittujen koronajuttujen pohjalta. Näistä kirjoituksista heijastui eteenpäin menevä asenne koronan tuomien muutosten keskellä. Kirjoituksissa näyttäytyi vahvuutena ikäihmisten kantama näkökulma, joka on syntynyt menneinä aikoina voitettujen vastusten myötä. *Inarilaisen* jutuista välittyi kuva, jonka mukaan ikäihmissä on voimaa, tahtoa ja kykyä voittaa vaikeat elämänvaiheet ja olosuhteet yhteiskuntaa rakentavalla ja elämänmyönteisellä tavalla. Tutkimus todennäköisesti tarjoaisi kriisiviestinnän näkökulmasta käsin eväitä suomalaisille myös globaalisti haastavassa maailmanpoliittisessa tilanteessa: kuinka vahvistaa yleisön kriisinsietokykyä vaativissa talous- ja turvallisuuspoliittisissa olosuhteissa.

Tutkimusta on rahoittanut kanadalainen Qaujigiartiit Health Research Centre (AHRN-NU).

Tutkimusaineisto

Inarilainen, printtiversiot vuosilta 2020–2021. Paikallislehti.

Kirjallisuus

Breakwell, Glynis, Sean Hammond, Chris Fife-Schaw ja Jonathan Smith. 2006. *Research Methods in Psychology*. 3. painos. London: Sage.

Caswell, David. 2022. "Telling Every Story: Characteristics of Systematic Reporting." *Journalism Practice* 16 (2–3): 502–519.

- Ghode, Rajeev. 2020. "‘Media and Me’ in the Lock-down: An Exploratory Study to Understand Media Consumption Pattern among Urban Millennial during Lock-down Period due to Covid-19." *Global Media Journal; Hammond* 18 (36): 1–6.
- Hong, Yuxian ja Peiqing Zhang. 2022. "Political news and happiness: the difference between traditional media and new media use." *Chinese Journal of Communication* 13 (4): 370–388.
- Jones, A.M. 2001. "Constructing the Outbreak: Epidemics in Media & Collective Memory." *American Journalism* 38 (2): 235–236.
- Koski, Jussi T. 1995. *Horisonttien sulautumisia: Keskustelua Hans-Georg Gadamerin kanssa hermeneutiikasta, kasvamisesta, tietämisestä ja kasvatustieteestä*. Helsinki: Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen tutkimuksia 149.
- Meadows, Cui Zhang, Lu Tang ja Wenxue Zou. 2022. "Managing government legitimacy during the COVID-19 pandemic in China: a semantic network analysis of state-run media Sina Weibo posts." *Chinese Journal of Communication* 15 (2): 156–181.
- Perreault, Gregory G., Mildred F. Perreault ja M. F. Phoebe Maares, P. 2022. "Metajournalistic Discourse as a Stabilizer within the Journalistic Field: Journalistic Practice in the Covid-19 Pandemic." *Journalism Practice* 16 (2–3): 365–383.
- Stewart, John 2022. "Stereotyping, Empathizing, Co-constructing Uniquenesses: A Reflection on Intimacy." *Atlantic Journal of Communication* 30 (3): 231–245.
- Tong, Jingrong 2022. "Confronting COVID-19: constructing and contesting legitimacy through the media in Chinese contexts." *Chinese Journal of Communication* 15 (2): 145–155.
- Varjakoski, Hanna 2023. *Vastarintaa, ikäleikkiä ja aktivistimummoja: Vanhenemisen kotimaiset mediakuvastot*. Väitöskirja. Turun yliopisto.
- Zhan Zhang, Z. 2022. "Contesting legitimacy in China’s crisis communication: a framing analysis of reported social actors engaging in SARS and COVID-19." *Chinese Journal of Communication* 15 (2): 182–204.